

Müfid Yüksel

(08.09.2001)

Mücerred babalardandır. Filibelidir. Filibe'nin Kumanovalı soyundan *Mehmed* Efendi'nin oğlu idi. Eski aile adı

K

umanovalıoğlu

dur. 1266 tarihinde, Filibe'de doğdu. Sütlüce Bektâşî Tekyesi şeyhi Münîr Baba'nın eski muhibblerindendir. Daha önce Kadiriye tarikatında bulunmuş. Bektâşîliğini Münîr Baba'nın yanında tamamlamış, ona yıllarca pervâne olmuş ve üçüncü rehber olarak yine Münîr Baba meydanında hizmete soyunmuştu.

Münîr Baba'nın kıdemli baş rehberi İbrahim Mihrâbî Baba'dan ayırmak için, İbrahim Fevzi Baba'ya, *Küçük İbrahim Baba* ayrıca *Tatar İbrahim Baba* derler. (1) Gençliğinde Bayezîd yangın kulesinde Köşklü olarak İstanbul sokaklarını dolaştığından Köşklü İbrahim de demişlerdir. Bir ara Haliç'te sandalcılık ettiğini bilenler, Sandalcı İbrahim derlerdi. Hayatının son uzun yıllarını Bursa'da geçirmiş olması, kendisine Bursalı İbrahim Baba dedirtmeğe sebep olmuştu.

Nasibi, dervişliği Münîr Baba'dan, Babalık icâzeti, Pîrevi postnişîni Hacı Feyzullah Dedebaba'dandır. Pîr makâmında oniki yıl süren hizmet derecelerini bitirdikten sonra hicrî 1315 tarihinde(2), kendisine Babalık vermiştir. Gönülsüz, gösterişsiz bir adamdı. Baba ünvanını aldıktan sonra bile, eskilerin usulünü bırakmayarak; isminin üzerine Baba yerine Türbedâr, Zâviyedâr yahut Derviş İbrahim Bin Muhammed gibi eklemeler yapmakla yetinirdi. Cehaletini, kifâyetsizliğini bilecek kadar insafı vardı. Hiç tahsili olmamakla beraber görgüsü vardı. Hizmetten yetişmişti.

“Şeyhlik de, Babalık da, aslında Dervişlikten ibarettir, Derviş olabilmektir. Şeyhliğin üstün sayılan bir tarafı yoktur.(bir kelime okunamadı) adam olmak, insan olmak, insanlığa faydalı bir iş yapabilmek, kendini hayırla yâdettirebilmektir. Başımızdaki külâh ne cinsten olursa olsun, yolunda bulunduğumuz makâmın yerini temsil etmekten ibarettir. İnsan değilsek insan olmanın

yolunda bulunmuyorsak o bize ışık tutmaz ve bizi adam etmez.” Der dururdu.

Dediklerini sözde bırakmaz, bizzat yapardı. Bundan dolayı hiçbir işini kimseye gördürmez, odasını kendi süpürür, çamaşırını kendisi yıkar, dikişlerini kendisi diker, yemeğini de kendisi pişirirdi. Süsten, gösteriştan hoşlanmadığı için daima köylü kıyafetinde gezerdi. Başında kaba dikişli, perişan destarlı, kalıpsız bir tâc taşır; kaşlarının üstüne indirdiği bu tâcın rengi ağarmayınca destarını değiştirmeyi düşünmezdi. Sırtındaki hırkası, kemeri, ayağındaki kalın yün çorapları gibi tâcını, takyesini de kendi dikerdi. Fakat süslemek, işlemek için hiç özenmezdi. Her birini kaba dikişlerle teğellerdi. Başkaları için kendisine ısmarlanan tâcları ise, bunun tam tersine fevkalade güzel işlerdi. Kadirî, Rufa’î, Bedevî külâhlarını işlemekte ustalığı vardı. Değerli bir hizmet alması halinde günlerce emek vererek vücuda getirdiği bu çeşit külâhlar ve tâc-ı şerifler için ne kadar zorlasalar karşılığında hiçbir şey kabul etmezdi. Her hareketi ile Derviş olduğunu gösterirdi. Tasavvuf Yâr Olup Bâr olmamaktır. Denildiği gibi o da, asıl dervişlik, başkasının sırtına yüklemek değil, kendi sırtında taşımaktır. Demek isterdi.

Çok memleket görmüştü. Dolaşmadığı yer kalmamıştı. Bağdat’tan Samarra’ya, oradan Necef, Kerbelâ’ya kadar (bir kelime okunamadı) ederek yaya gitmişti. Gezdiği kaldığı birçok yerlerde nasip vererek Canlar uyandırdı. Bu yüzden kendisine, Hacı Baba, Seyyar Baba deniliyordu.

Merdivenköyü Tekkesi’ne İttihad Ve Terakki’nin Umûm Merkezi tarafından getirilmişti.

Sütlüce Bektâşî Tekyesi Şeyhi Münîr Baba’nın oğlu, Merhum Hüseyin Avnî Bey, o tarihlerde İttihad Ve Terakki Fırkası’nın mes’ul kâtip muavini bulunuyordu. Onun nüfuzu ve aracılığı ile Merdivenköyü Tekyesi şeyhliğini İbrahim Baba’ya verdiler. Mütareke’ye kadar burada bulundu. Sonra, İtilâfçılar gelince, Tekye’de kalamayacağını anladı. Merdivenköyü’nden ayrılıp Bursa’ya geldi. Vefatına kadar uzun yıllar kaldığı, barındığı Bursa’da geçinmek için çeşitli işler yaptı. Kediler Tekyesi camiinin imamlığını yaptı. Fakat rahatsızlığı dolayısıyla bunu devam ettiremedi. Nihayet, Bursa Müzesi’ne kapıcı oldu. Aldığı para yetmiyordu. Yalnızlık, bakımsızlık yüzünden sık sık hastalanıyordu. Son yılları, (bir kelime okunamadı) perişanlık içinde geçti. Bir akşam Müze dönüşünde Dere Köprüsü üstünden geçerken düşüp, ayağı kırıldı. Durumu büsbütün fenalaştı. Bursa’da pullukçu İsmail Pişkin isimli iyiliksever bir zât, Baba’yı evine aldı. Üç ay kadar ona baktı; ne lâzımsa yaptı. Ağırlaşınca onu Gureba Hastahanesi’ne (Şimdiki Devlet Hastahanesi) yatırdılar. Ameliyat edilmesi lâzım geliyordu. “ Huzur-ı Kibriya’ya sakat, noksan a’za ile çıkamam! “ diye râzı olmadı. kısa bir süre sonra, 1935 Yılında cemâl âlemine göç etti. Zindankapısı çevresinde Alacahırka’da Garipler Mezarlığı’nda yatıyor. Taşı konulmadığından yerini bulmak kabil değildir. Kendisinden sonra Merdivenköyü’ne Topal Tefvîk Baba geldi. Resmi Türbedâr olarak da Kadıasker İsmet Molla gönderildi. “ (Revnakoğlu Arşivi, Dosya No:B 40)

Filibeli İbrahim Fevzî Baba'nın Babalık İcâzetnâmesi (3)

İcâzetnâmenin, Revnakoğlu'nun arşivinde bulunan sureti şu şekildedir:

“ Huve'l-Muîn

İnnehu Min Suleymane Ve İnehu Bismillâhirrahmanirrahîm

Nasrun Minellah Ve Fathun Karîb Ve Beşşiri'l-Mu'minîn

Ya Muhammed Ya Ali Hayru'l-Beşer

**El-hamdu Lillahi'İlezi Nevvere Kulûbe'l-'Arifîn Bi Envari'l-'İlmi Ve'l-'İrfânî Ve Zeyyene
Sudûre's-Salikîn Bi Ziyne'ti'l-'Aşki Ve's-Şevki Ve'l-'İykânî Ve's-Salâtu Ve's-Selâmu 'Ala
Seyyidina Ve Nebiyyina Muhammedin Eşrefi'l-Halki Ve Ekremi'l-Halki Ve'l-Vicdân Ve 'Ala
Alihi Ve Evlâdihi Ve Eshabihi Ve Ahbâbihi Ve Ehli Beytihi't-Tayibbîne't-Tahirîn Vesellim
Teslîmen Kesîren Fi Kullî Hînin Ve Anin İla Yevmi Yekûmu'l-Haşr Ve Yensibu'l-Mîzân.**

Amma Ba'd, İşbu İcâzetnâme-i Bedî'u'l-Unvânın tahrîrine bâdî oldur ki;

Kutbu'l-'Arifîn Gavsu'l-Vâsılîn Zübdetu Evlâdi'l-Eimmeti'l-Ethar Kudvetu'l-Evliyâi'l-Kibâr Hazreti
Es-Seyyid Muhammed El-Mulakkab Bi Hünkâr Hacı Bektaş-i Velî Kaddesellahu Sirrehu'l-'âlî
Ve'l-Celî Efendimizin Dergâh-ı Feyz-İktinâh-ı âlileri dervişânından hamil-i icâzetnâme tarikatlu
İbrahim Fevzî Baba'nın (4) âlem-i seyahatde geşt u güzâr eylediği ba'zı mahallerde ehl-i irşad
babanın fıkâdânına mebni ekser muhibbân-ı tarikat ve tâlibân-ı rah-ı Hak ve Hakikat, îfâ-yı
hizmet ve arz-ı inâbetden mahrum kalmakta bulunduklarından bahisle Dergâh-ı Şerafet-Penah-ı
Pîr Müşarunileyh taraf-ı eşrefinden Baba-yı Mumailleyhe bir kıt'a İcâzetnâme'nin i'tasıyla kabil-i
süluk olan muhibbânın hademât-ı ma'neviyelerinin îfâ ve âşıkân-ı sadıkânın irşad ve ihyası

hususu ba'zı zevât-ı kirâm ve muhibbân-ı zevi'l-İhtirâm tarafından iltimas ve istirham kılınmış ve iltimas-ı vâkıa şâyân-ı kabûl olub Baba-yı Mumaileyhin hüsn-ü hâl ve hayat sîreti ve bu bâbda kemâl-i liyakat ve ehliyeti derkâr ve âşikâr bulunmuş olmağla salifu'l-Beyân muhibbân-ı Tarîkat-ı 'Aliyye'nin hademât-ı ma'lûmelerini îfâ ve ikmâl ve tâlib-i rah-ı hakîkat olan âşıkân-ı sdıkânı, tarîkat-ı bâhiru'l-Hakîkat-ı ehlullah-ı 'izâma teslîk ve ve îsâl etmek ve ahkâm-ı Şeriat-ı Garra ve âdâb-ı tarîkat-ı 'ulyadan ser-i mû tehalluf ve inhirâf etmeyerek eser-i eslâf-ı salihîne gitmek üzere tarafımızdan mumaileyh Tarikatlu İbrahim Fevzî Baba'ya, izn u icâzet i'ta ve işbu icâzetnâme-i mahsusa tahrîr ve imlâ kılındı.

Tahrîren Fi'l-Yevmi'l-Hâdi Min Şehri Rebi'i'l-Ûla Seneti İhda ve 'İşrîn Ve Selâse Mieti Ve Elfin (1321) Min Hicreti Men Lehu'l-'İzzetu Ve's-Şeref.

Sene 1315 H. (5)

Hadimu'l-Fukara

Türbedâr Bedergâh-ı Hacı Bektaş-i Velî

Halife El-Hacc Feyzullah Baba (Mühür: Mühürde 1315 Tarihi Var)

El-Fakîr Aşçı Baba Bedergâh-ı Müşarunileyh

Halife Hüseyin Baba (Mühür: Aşçı Bedergâh-ı Hacı Bektaş-i Velî Hüseyin Baba) (6)

El-Fakîr Ekmekçi Bedergâh-ı Müşarunileyh

Halife Salih Baba (Mühür: Ekmekçi Bedergâh Salih Baba) (7)

El-Fakîr Mihmandâr Bedergâh-ı Müşarunileyh

Haydar Baba (Mühür: Mihmandar Haydar Baba)

El-fakîr Abacı Bedergâh-ı Müşarunileyh

Mehmed Baba (Mühür: Bende-i âl-i 'aba El-Fakîr Mehmed Baba)

El-Fakîr Dedebağı Babası Bedergâh-ı Müşarunileyh

Mehmed Baba (Mühür: Mehmed Baba)

(Revnakoğlu Arşivi, Dosya No: B 40)

İbrahim Fevzî Baba hakkında, Pîrevi posnişîni Feyzullah Dede Baba'nın müntesiplerine gönderdiği Beyannâme

Beyannâme'nin sureti Revnakoğlu'nun arşivinde şöyle yer almaktadır:

“ Bilcümle Ashab-ı Tarîkat Ve Erbâb-ı Hayr u Hamiyyet Taraflarına

Tarikatlu, Hakikatlu, Evlâd-ı Ma'nevîlerimiz Canlar Hazerâtı;

Evvelâ cümleden cümleye hasseten 'aşk ve cemâl ve hubbu'l-Vazîfe huzûr-ı fuyûzât-nuşûr-i Cenâb-ı Pîr-i Destgîr Kuddise Sirruhu'l-Munîr Efendimizde - Her eyyâm ve Leyâl- dua-yı füzûnu feyz ve 'inayetlerine iştigâl kılındığı ba'dinde, hamil-i muhabbetnâme Tarîkatlu İbrahim Baba da'îleri, bu kerre Dergâh-ı Feyz-İktinâh-ı Hazret-i Pîr'e gelerek îfâ-yı vecîbe-i ziyaret ve çend gün kadar ikametle arz-ı kâlâ-yı muhibbân esna-yı sohbet ve muhabbetde, esniye-i cemîle ve ahvâl-ı nebîlelerinden bahs ve hikâyet eylediği gibi kendisinin geşt u güzâr edeceği mahallerin bazılarında mürşid ve mürebbinin fıkdanına mebni, uğrayacağı yerlerde, muhibbân-ı tarîkat ve âşıkân-ı rah-ı hakîkatın mutlak kendisine müracaatı mecburiyetleri derkâr ve kendisinin 'adem-i me'zûniyeti âşikâr bulunmakla hem kendisi mahcub ve hem de tâlibân-ı mumailayhim, icra-yı hizmet ve makâm-ı muhabbetden mahrum kalacaklarından bahisle şu hâlin izâle ve imhası ve muhibbân ve müntesibân ve cümle ehl-i iman taraflarından hasıl olacak nezr u niyaz ve adak ve çırağ ve kurban bedeli vesaire gibi hukûk-ı Dergâh-ı âli'nin bu taraf (bir kelime okunamadı) isâli şartıyla bir kıt'a icâzetnâme talebinde bulunmuş ve kendisinin hüsn-i hâme talebinde bulunmuş ve kendisinin hüsn-i hâl ve sîret ve bu bâbdaki liyakatine mebni matlab-ı vakıasının is'âfıyla memnunen taraf-ı muhibbânelerine iade kılınmış olmağla, Bimennihi Taala vusûlünde, hareket-i layika ve muavenât-ı faikanın îfâsına sa'y u gayret buyurularak nâil-i hayr-ı dua ve hüsn-i himmet olmaları hususunun tavsiye ve ihtarı ve tiba'-ı uhde-i umumiye-i muhibbâne ve âşıkânelerinin hasseten iş'arı siyâkında terkîm-i **Muhabbetnâme-i mahsusaya** ibtidâr olundu

15 Mayıs 1319

Hadimu'l-Fukara Türbedâr Bedergâh-ı Hacı Bektaş-i Velî

El-Hacc Feyzullah Baba (Mühür)'' (Revnakoğlu Arşivi, Dosya No: B 40)

İbrahim Fevzî Baba'ya ait murûr (geçiş) tezkeresi İlmuhaberi

(Revnakoğlu Arşivi'nde bulunan sureti şu şekildedir.)

HANE: 36

Filibeli'den Kumanovalıoğlu Dervîş İbrahim Bin Mehmed

Boy: Orta Tammu'l-A'za

Göz: Elâ Tevellüdü: 1266

Burun: âdeta

Ağız: Keza

Bıyık: Kumral

Sakal: Keza

Benz: Buğday

Bâlâda ismi ve şöhret ve eşkâli muharrer, Kumanovalıoğlu Dervîş İbrahim Bin Mehmed, nâm kimesne, bu kerre bera-yı seyahat Bursa havâlisine azimet edeceğinden esna-yı rah da murûruna mûmanaat olunmayıp sahabet ve hidayet olunmak üzere buraca murûr tezkeresi olmadığından emsâli misillu yedine bir kıt'a Murûr Tezkeresi, i'ta edilmek üzere işbu **İlmuhaber**, bittemhîr takdim ve i'ta kılındı.

30 Mart 1323/1907 (8)

Altında Büyükçe Mühür:

(Türbedâr Bedergâh-ı Hacı Bektaş-i Velî

El-Hacc Feyzullah Baba 1315)

Revnakoğlu İbrahim Baba'dan nasip alanları şu şekilde belirtmiştir:

“

Nazif Efendi: Bursa'da oyuncakçı idi. Oğlu, şimdi yine oyuncakçıdır.

Osman Efendi: Bursa'da Kavaf idi. Bursa Kediler Tekyesi son şeyhinden bir önceki postnişîn Efendi. (Şeyh Osman Necmeddin Efendi) “ (Revnakoğlu Arşivi, Dosya No: B 40)

Dipnotlar:

1. Halbuki, Filibeli İbrahim Fevzi Baba gibi, İbrahim Mihrâbî de, Tatardı ve Kırım hanlarının

soyundan gelmekteydi.

2. Bu tarih yanlıştır. 1321 olacak.

3. Hacı İbrahim Fevzî Baba, mücerred Babagândan olup Harb-i Umûmîde, İzmir meb'usu Ubeydullah Efendi'nin Teşkilât-ı Mahsusa tarafından Afganistan'a i'zâmı üzerine İttihad ve Terakki kâtib-i mes'ullerinden Münîr Babazâde Hüseyin Avnî Bey'in delâleti ile İttihad ve Terakki tarafından Merdivenköyü'ne postnişîn olmuştur. (Revnakoğlu'nun notu)

4. Burada, postnişîn-i makâm-ı Pîr; Hacı Feyzullah Dedebaba'nın küçük kıt'adaki mührü vardır. Sureti şudur: **Türbedâr Bedergâh-ı Hacı Bektaş-i Velî El-Hacc Feyzullah Baba 1315** (Revnakoğlu'nun notu)

5. Revnakoğlu, rakamla **1315** Hicri tarihini kaydetmişti ki, bu doğru değildir. Zira icâzetnâme sonunda verilen tarih *İhda Ve 'İşrîn Ve Selâsemietî Ve Elf* yani **13**

21
tarihidir.

1315
tarihi ise Feyzullah Dedebaba'nın sürekli kullandığı Dedebabalık mühründeki tarihtir.

1315
tarihi aynı, zamanda bir önceki Pîrevî Dedebaba postnişîni Türbedâr Malatyalı Hacı Mehmed Baba'nın ölüm tarihi ve yerine Feyzullah Baba'nın Dedebaba postuna geçiş tarihidir. Demek ki, Feyzullah Dedebaba posta geçtiği

1315
tarihinde bu mührü yaptırmış ve sürekli kullanmış. Yine Feyzullah Dedebaba, İbrahim Fevzî Baba'ya ait

1323
tarihli murûr tezkeresine de aynı tarihli bu mührü basmış. Revnakoğlu'nun bu kaydı zuhûl eseri olsa gerek.

6. **Hüseyin Baba**, hayatta kalsaydı, kıdem sırası itibarıyla, **Salih Niyazi Dedebaba**'dan önce Dedebaba olacaktı.(Revnakoğlu'nun notu)

7. 1925'teki Tekke ve zaviyelerin kapatılması sırasındaki Son Dedebaba postnişîni Arnavut

Salih Niyazî Dedebaba.

8. 1323/1907 tarihli bu murur tezkeresi ilmuhaberinde, İbrahim Fevzî Baba'nın boy ve şekli tarif edilmiş, doğum tarihi, memleket ve lakabı ile babasının ismi belirtilmiş, ayrıca, o tarihte Bursa'ya seyahat edeceği ifade edilmiş.